

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Asociația pentru dezvoltare și
promovare socio-economică

No.1 Ianuarie 2010

NEWSLETTER

Proactiv – de la marginal la incluziv

Este un proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013. **INVESTEȘTE ÎN OAMENI**

Obiectivul general al proiectului este promovarea activă a incluziunii sociale pe piața muncii prin activarea economiei sociale, a femeilor și grupurilor etnice prin dezvoltarea și diseminarea de practici pozitive în regiunile de dezvoltare Sud Muntenia și Sud Vest Oltenia.

ORIGINILE ECONOMIEI SOCIALE

Ca și miscarea cooperatistă, Economia Socială contemporană este profund înradăcinată în trecut, în conceptele socio-filosofice care au apărut în secolul al XIX – lea, dar care au supraviețuit până astăzi, evident în urma unei lungi evoluții. Aceste concepte fac trimitere la ideile socialismului, liberalismului și solidarității creștine. Primii „socialiști utopici” francezi – Claude Henri de Saint Simon și Charles Fourier – au criticat sistemul cooperatist al epocii și au propagat ideile unei reconstrucții totale a sistemului statal și a stabilirii de noi structuri sociale și de noi raporturi de muncă; „noua societate” trebuia să se bazeze pe asociații voluntare productive ca „falansterele” lui Fourier. Robert Owen, inspirat de aceste idei, a crezut că scopul principal al tuturor acțiunilor sociale era cel de a crea „un om nou”, ceea ce nu s-ar putea face direct decât printr-o reconstrucție totală a condițiilor sociale și economice care formează conștiința omului. O asemenea reconstrucție ar putea fi realizată printr-o cooperare totală a tuturor indivizilor în toate domeniile vieții economice cu asociații voluntare socio-economice ca „satele lui Owen” sau cu societăți cooperatiste. Ideile lui Owen au fost cele care au pus bazele primei societăți cooperatiste înființată în 1844 la Rochdale (Marea Britanie). Discipolii conceptelor socialiste utopice, atașați mai târziu mișcărilor socialiste (comuniste în final) și muncitorești și ideilor marxiste, mai credeau că scopul suprem al tuturor acțiunilor sociale, inclusiv activitățile cooperativilor și sindicatelor, era transformarea întregii societăți, socotită ca trebuind să răspundă intereselor și nevoilor, nu ale indivizilor, ci ale clasei și ale grupurilor sociale în mod colectiv. Fără a neglija rolul economic al cooperativilor în ajutorarea grupurilor cele mai sărace ale societății, în căutarea bunăstării, ei au subliniat mai mult rolul lor educativ și alte beneficii colective neeconomice în raport cu membrii lor și vizând schimbarea conștiinței sociale și pregătirea viitoarei revoluții proletare. Același fenomen s-a petrecut și cu alte tipuri de organizații sociale.

Ideile lui Charles Gide, născute de asemenea din primele concepte socialiste, propunea în locul revoluției sociale, transformarea evoluționistă a comunităților locale, a statelor și în final a lumii întregi într-o vastă „Republică cooperatistă”. Aceasta se putea realiza prin ajutor mutual, autoorganizare a societății, prin diverse forme de cooperative, de asociații sociale etc., care ar fi putut îndeplini, pe baza voluntară, toate funcțiile îndeplinite mai înainte de organele de stat pentru că în final, să-l înlocuiască pe acesta din urmă. O asemenea viziune, numită „pan – cooperatism”, era binenteles utopică, dar, subliniind rolul de autoorganizare al societății al societății, al fraternității, al solidarității sociale, al democrației, al justiției sociale și învingând excluderea socială, ea se apropie foarte mult de ideile contemporane ale Economiei sociale și poate fi considerată ca una din principalele sale surse.

~ 1 ~

Definiția Economiei Sociale

„Organizațiile Economiei Sociale sunt actori economici și sociali activi în toate sectoarele care se caracterizează în principal prin scopurile și prin forma lor specifică de antreprenoriat. Economia socială include organizații cum sunt cooperativele, mutualele, asociațiile și fundațiile. Aceste întreprinderi sunt deosebit de active în anumite domenii cum ar fi protecția socială, serviciile sociale, sănătatea, bancile, asigurările, producția agricolă, serviciile de proximitate, educație și formare, cultura, sport și activități recreative.” (Definiția CEP – CMAF Conferința Europeană Permanentă a Cooperativilor, Mutualităților, Asociațiilor și Fundațiilor este singurul Comitet din Europa care regrupează și are autoritate asupra principalelor categorii de actori ai Economiei Sociale).

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Asociația pentru dezvoltare și
promovare socio-economică

Alte doua surse ideologice ale Economiei sociale, liberalismul si solidaritatea crestina, nu aveau aceeasi ambitie de a reconstrui total societatea existenta – ele înțelegeau sa-i pastreze structurile, probabil îmbunatatite si mai bine adaptate nevoilor tuturor straturilor sociale. Potrivit conceptelor liberalismului (si mai târziu ale neoliberalismului), societatea în ansamblul sau (si chiar grupurile sociale mai restrânse) nu exista ca entitate distincta, ea nu este decât o adunare de simpli indivizi legati de o vasta legatura si relatii diverse. Bunul suprem al umanitatii este deplina autonomie a tuturor indivizilor si dreptul lor de a-si satisface interesul personal, si îndeosebi de a se îmbogati. Deoarece o societate nu exista ca atare nu exista nici „ bine social general ” în raporturile dintre indivizi, iar profitul economic joaca rolul cheie. Evident, dezvoltarea cooperarii economice durabile între indivizi le va fi mai avantajoasa decât crearea de conflicte. Si daca din acest motiv strict pragmatic (si nu din orice alt motiv, cum este cazul în alte filosofii sociale) se justifica crearea de institutii care sa reduca la maximum conflictele si sa ajute la stabilirea obligatiilor de cooperare.

Printre asemenea institutii, cooperativele si alte asociatii voluntare au un rol important de jucat. Unul din parintii miscarii cooperatiste – Herman Schulze - Delitzsch – a aderat la astfel de concepte. Primele banci cooperatiste (si mai târziu alte tipuri de cooperative) pe care le-a fondat în Germania s-au consacrat sa ajute, nu grupurile sociale cele mai sarace, ci pe cei care posedau deja ceva: producatorii mici si mijlocii, artizanii si fermierii cu averi medii. Potrivit conceptelor liberale, aparându-l în dezvoltarea comerciala individuala, ce contribuiau la crearea de locuri de munca si de bunastarea generala si , cu aceeasi ocazie, s-a îmbunatatit si soarta celor mai saraci. Discipolii lui Herman Schulze erau întotdeauna sensibili la dimensiunea antreprenoriala a organizatiilor lor, dar au subliniat si autonomia membrilor si democratia interna. Asadar potrivit surselor Economiei Sociale contemporane trebuie incluse concepte liberale.

A treia sursa – solidaritatea crestina – împartea câteva particularitati cu cele doua doctrine prezentate mai sus. Potrivit studiului social al Bisericii Catolice romane , care si-a gasit exprimarea cea mai completa în enciclica „ Rerum Novarum ” a Papei Leon al XIII-lea (1891), societatea umana este o comunitate reala de indivizi (cum este cazul aderentilor la socialism) care combina aspectele fizice si spirituale ale fiintelor umane, si este legata prin diverse obligatii naturale. Familiile sunt unitatile fundamentale ale structurii sociale, rolul cheie în organizarea sociala îl joaca divizarea muncii.

Acest lucru poate fi atins prin „corporatii ” diverse, adica mici grupuri bazate pe solidaritatea crestina si care permit insertia sociala si economica a indivizilor si a familiilor în curentul dominant al societatii. Cooperativele sunt una din formele unor asemenea corporatii. Primele cooperative care se refera la asemenea concepte au înfiintate cu mult timp înaintea publicarii acestei enciclice. Fondatorul lor a fost Friedrich Wilhelm Raiffeisen care a creat mai întâi cooperative de economii si credit implantate în principal în regiunile rurale cele mai sarace. Celelalte cooperative fondate pe modelul lui Raiffeisen erau în general la fel de mici , ancorate în comunitati locale, bazate pe o puternica solidaritate între membri, încredere mutuala, idei de întraajutorare mutuala si munca voluntara în beneficiul tuturor.

Aceste trei concepte sunt prezente în miscarea cooperatista europeana contemporana. În câteva tari (Italia, de exemplu), se regasesc organizatii cooperatiste nationale în care coexista cele trei filosofii. În alte tari, una din doctrine a atins la un moment dat, o pozitie dominanta, uneori ca rezultat al unei evolutii naturale sau al traditiilor locale, alteori ca o consecinta a politicilor de stat, ca în cazul tarilor fost comuniste în care singurul tip admisibil de cooperativă era un model socialist strict subordonat statului. În concluzie, conceptul de Economie sociala ar fi probabil mai bogat si mai usor de acceptat în tarile în care aceasta notiune este necunoscuta sau prea putin cunoscuta daca s-ar putea acorda o consideratie egala celor trei doctrine – aparent contradictorii dar, paradoxal care conduc la aceleasi scopuri sociale.

Principiile Economiei Sociale

Se bazeaza pe principiile solidaritatii si a implicarii individuale în procesul cetateniei active.

Genereaza slujbe de buna calitate si un nivel de viata mai bun.

Ofera un cadru care sa permita aparitia unor noi întreprinderi si noi forme de munca.

Joaca un rol important în dezvoltarea locala si coeziune sociala.

Este responsabila social.

Este un factor de democratie.

Contribuie la stabilitatea si pluralismul pietelor economice.

Este formatoare de noi mentalitati care sa contribuie la atingerea unei constiinte sociale de ordin superior.

Corespunde prioritatilor Uniunii Europene si ale obiectivelor strategice, coeziune sociala, ocupare deplina, lupta împotriva saraciei, democratie participativa, o mai buna guvernare, dezvoltare durabila.

~ 2 ~

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Asociația pentru dezvoltare și
promovare socio-economică

ECONOMIA SOCIALA IN ROMANIA

Proiectele de Economie Socială sunt relativ noi în România și s-au dezvoltat în principal prin intermediul programului PHARE. Unele dintre dificultățile întâlnite sunt, în general, lipsa de interes, lipsa resurselor precum și probleme specifice societăților post-comuniste.

Un raport condus de CIRIEC (Centrul Internațional de Cercetare și Informare asupra Economiei Publice, Socială și Cooperatistă) la cererea CEES (Comitetul European Economic și Social), asupra conceptului de economie socială în Uniunea Europeană (UE25), arată că termenul de economie socială nu este cunoscut în țările nou intrate în UE. Aceste țări (Republică Cehă, Estonia, Ungaria, Lituania și Slovenia) au experimentat sistemul comunist timp 50 ani, cu o fragmentare dramatică a societății civile. Un alt aspect important este acela că proiectele finanțate prin intermediul fondurilor europene au fost direcționate prioritar către infrastructura fizică. Cu toate acestea, în România au fost implementate proiecte cu accent pe formarea profesională, ocuparea forței de muncă și integrarea persoanelor cu dizabilități. Ca o caracteristică generală, proiectele au fost susținute de administrația locală sau centrală, iar actorii societății civile au fost mai implicați.

ONG-urile sunt recunoscute ca furnizori de servicii de interes general în multe domenii, precum cel social, medical și educațional. Dezvoltarea economiei sociale în România va avea o serie de rezultate pozitive. Pe de o parte, prin consolidarea acestui sector se va intensifica crearea unei ocupări flexibile și inovatoare, vor fi stabilite politici de dezvoltare locală puternice, vor fi promovate servicii pentru populație, cetățenia activă, cooperarea socială și solidaritatea. Pe de altă parte, va fi încurajată apariția de noi actori în economie precum cooperativele, asociațiile de ajutor, fundațiile și alte asociații de voluntari. Din activitatea combinată a promotorilor economiei sociale va rezulta creșterea oportunităților de ocupare pentru grupurile vulnerabile care sunt excluse din activitățile de pe piața muncii, contribuind astfel semnificativ la realizarea coeziunii sociale. Importanța economiei sociale rezidă și în faptul că o serie de acțiuni, altele decât munca efectivă, contribuie la consolidarea capacității de ocupare și la creșterea șanselor ulterioare de ocupare, inclusiv prin formarea, consilierea, întărirea încrederii în sine și promovarea stilului de viață sănătos, pentru participanți. Economia socială contribuie la o serie de obiective comunitare și are potențialul de a crea

FORME LEGALE ALE ECONOMIEI SOCIALE

Suprematia individului și a obiectivelor sociale în fața capitalului;

Calitatea de membru voluntară și deschisă;

Controlul democratic exercitat de către membri;

Combinarea intereselor membrilor, utilizatorilor și/sau interesul general;

Apararea și aplicarea principiului solidarității și responsabilității;

Management autonom și independent față de autoritățile publice;

Surplusul este utilizat pentru a contribui la obiectivele de dezvoltare durabilă, servicii de interes pentru membri sau servicii de interes general

bunăstarea colectivă prin producerea de bunuri și servicii.

Operațiunile finanțate din FSE pentru promovarea economiei sociale vor sprijini entități precum ONG-urile, cooperativele sociale, asociațiile de ajutor reciproc, alte organizații de caritate și de voluntariat, ca instrumente flexibile și sustenabile de asistență a comunităților în atingerea propriilor obiective, precum: – stimularea creării de locuri de muncă și dezvoltarea aptitudinilor; – consolidarea capacității comunitare pentru sprijinul social; – sprijinirea creșterii economice și revitalizarea vecinătății; – protecția mediului; – mobilizarea grupurilor dezavantajate.

~ 3 ~

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Asociația pentru dezvoltare și
promovare socio-economică

ECONOMIA SOCIALĂ ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Uniunea Europeană și statele membre recunosc importanța cooperativelor, societăților mutuale, asociațiilor, fundațiilor și întreprinderilor sociale - ceea ce este denumit în general *economie socială (ES)* - pentru economia și societatea europeană. Contribuția acestor actori nu se rezumă doar la dimensiunea lor economică, ci este dată și de implicarea membrilor lor și a cetățenilor europeni în general, în viața socială. Întreprinderile sociale sunt importante surse de antreprenariat și locuri de muncă în domenii sensibile în care agenții economici clasici nu sunt prezenți.

În Uniunea Europeană, unitățile ES sunt considerate drept produse directe ale nevoilor economice și sociale ale membrilor lor.

Există anumite caracteristici împărtășite de toate unitățile ES:

- scopul lor principal nu este de a obține profit sau capital. Ele sunt prin natura lor parte a unei economii asociaționale, în care întreprinderile sunt create de către și pentru cei care împărtășesc o serie de nevoi comune, și sunt responsabile în fața celor pe care sunt menite să îi servească;
- sunt în general administrate conform principiului „un membru, un vot”;
- sunt flexibile și inovatoare – unitățile de economie socială sunt create pentru a răspunde unor condiții sociale și economice în schimbare;
- majoritatea lor sunt bazate pe participare voluntară, afiliere și angajare socială.

Economia socială se regăsește în majoritatea sectoarelor. Cooperativele sunt în special active în anumite domenii, precum instituții bancare, meșteșuguri, producție agricolă și comerț. Societățile mutuale sunt în principal active în sectorul de asigurări și ipotecar, în timp ce asociațiile și fundațiile sunt actori esențiali în furnizarea de servicii medicale și sociale, sporturi și recreere, cultură, protecția mediului, drepturile omului, ajutor pentru dezvoltare, drepturile consumatorilor, educație, instruire și cercetare. Unele organizații ES sunt active pe piața liberei competiții, în timp ce altele lucrează în strânsă colaborare cu statul.

Întreprinderile sociale își dedică activitățile și își reinvestesc surplusurile în scopul realizării unui obiectiv social sau comunitar mai amplu, fie în interesul membrilor săi, fie în interes general.

Pe lângă implicațiile economice ale activităților ES (producerea și distribuția de bunuri și servicii, riscuri economice, volum de lucru plătit), există și o dimensiune socială definitorie a acestui tip de activități care cuprinde următoarele elemente:

- o inițiativă lansată de un grup de cetățeni;
- puterea de luare a deciziei nu se bazează pe proprietatea asupra capitalului;
- o natură participatorie, care implică persoanele afectate de acea activitate;
- o distribuție limitată a profitului;
- un scop declarat de a servi interesele comunității.

Există trei domenii în care se concentrează majoritatea întreprinderilor ES: a) integrare profesională (instruire și integrarea a persoanelor aflate în șomaj); b) servicii sociale (servicii pentru copii, pentru persoane vârstnice, de proximitate, sprijin pentru persoane dezavantajate); c) dezvoltarea locală a zonelor dezavantajate (întreprinderi sociale în zone rurale izolate, regenerare urbană).

Comitetul Economic și Social European enumeră ca principale valori ale economiei sociale solidaritatea, coeziunea socială, responsabilitatea socială, libertatea de asociere, administrarea democratică, participarea și autonomia. Potrivit Comitetului Economic și Social European, la nivelul UE înainte de extinderea de la 1 mai 2004, întreprinderile ES reprezentau 8% din toate întreprinderile și ofereau locuri de muncă pentru peste 9 milioane de persoane. Potrivit aceleiași evaluări, activitățile ES aveau efecte asupra a 25% din populația Europei. Social Economy Network estimează de asemenea că sectorul ES generează la nivelul UE peste 10 milioane de locuri de muncă.

Comitetul Economic și Social European consideră că activitățile cotidiene ale întreprinderilor ES dovedesc că este posibilă reconcilierea dimensiunilor economice, sociale și de mediu. Potrivit Social Economy Network, organizațiile ES încearcă să devină sustenabile din punct de vedere economic și să genereze venit, cu accent pe beneficiile angajaților, consumatorilor și ale comunității.

~ 4 ~

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

Asociația pentru dezvoltare și
promovare socio-economică

Titlul programului:
**Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor
Umane 2007-2013**

Titlul proiectului:
Proactiv – de la marginal la incluziv

Editorul materialului:
**Asociația pentru Dezvoltare și Promovare Socio-
Economică CATALACTICA-filiala Teleorman**

Data publicării:
15 Ianuarie 2010

„Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu
poziția oficială a
Uniunii Europene sau a Guvernului României”

~ 5 ~